

једнако су сматрани као држављани, лишени свију права. Да би ту судбину избегли, многи српски племићи примише Мухамедову веру, у след чега остадоше у уживању својих добара и свога утицаја у земљи. Босански бегови који су у свом фанатизму далеко надмашили верозаконску ревност азијских Турака, потомци су тих старих властеоских породица.

Така отпадништва у гомилама највише се догађаху у Босни, које с тога, што је столетна борба између католика, православних и патарена изродила неку немарност у вери, а које; што су босанска властела у много већој мери уживала своја изузетна права, него што беше то случај у другим српским земљама, те се с тога теже лишавашу уживања тих права.

У правој Србији, рачунећи овамо и данашњу кнежевину (краљевину) и Стару Србију, ревношћу народа, краљева и свештенства беху сви без изузетка одани православној цркви, и чврсто се држаху своје вере. Овде је дакле већи део народа радије изабрао горку судбину раје, него да се своје вере одрече. И заиста се историја српскога народа у том периоду усредокрађује у својој цркви. Пећска патријаршија преживела је пад српске државе, и не да се порећи, да је у овом времену свештенство било чувар не само вере но и народности. Најпосле, пошто већ нису могли више да трпе јарам турски, пошто је народ више пута у већим гомилама тражио уточишта у Мађарској, подиже се и сам патријарах, те са више тисућа породица остави своју отаџбину и пресели се у Мађарску. О судбини ових Срба исељеника не ћемо овде говорити, јер су они постали грађани мађарске државе, и даље се већ помињу у мађарској историји.

После те сеобе, а поглавито после одласка патријархова, беше још црња судбина заосталих Срба. Цариградски патријарах, користећи се том приликом, поновио је своје право на патријаршију, а у томе га радо помагаше и Порта. Грчки попови поплавише српске земље и глобише јадан народ онако исто, као бегови и паше.

Само је кад и кад за време аустро-турских ратова, или и то за кратко време, слободније дахнула потлачена раја. После пожаревачкога мира, остаде под Аустријом за двадесетину година један део Србије са Београдом. За тих двадесет година, све је кренуло на боље у тој одавно злопатничкој земљи. И сам се Београд у то доба подиже на таки ступањ развитка, иза којег је још далеко застао и у данашње доба. Тим је веће очајање обузело Србе, кад су после кратка времена благовања и слободе поново допали старе невоље и ропства.

Како је на Србе утицао јашки и свиштовски мир, о томе ћемо доцније говорити.